

פינוי חללים בשבת

(תשובה לרב שלמה רוזנפלד)

א. פינוי חללים במצב המלחמה כיום

מה שהעלית במאמריך שהמצב הנתון נכון להיום - שכל מקום מקרי 'ספר' לעניין חילול שבת שהנוכחים באו על עסקי תבן וקש - גם לענ"ד נראה ברור שכן הדבר; ולכן תהיה לזה השלכה לכך שדחיית שבת גם באיסורי תורה - כמו למשל אם הציתו יער סמוך ליישוב - שיהיה מותר לכבות אפילו אם לא נשקפת סכנת נפשות לאדם מישראל. וכמו כן פינוי חללים - לפי הגדרת הרב גורן ממשיב מלחמה ח"ב - תהיה מותרת, כי זה פוגע במוראל של הלוחמים. וכן מסקנתך היא שגם לגבי פינוי חללים בפיגוע ביישוב יהיה אותו דין. אולם אני הייתי מגביל את ההיתר. דהיינו: אם הפיגוע הוא במקום ציבורי, כמו: בית מלון, מועדון, אוטובוס בכביש וכדו' - שהשארית הגופות או חלקי גופות בשטח עלולה לפגוע קשות באוכלוסייה האזרחית - אכן יש להתיר את הפינוי בשבת. אולם אם המחבלים חדרו חלילה ליישוב ופגעו באדם בבית פרטי - נראה לענ"ד שאין מקום להסיע את החלל בשבת אלא לטלטלו באלונקה על ידי דבר היתר שיונח עליו ולהשאירו בחדר מסוים ביישוב עם שמירה. וכן גם אמרתי לעשות בדרום הר חברון במקרה של פיגוע ר"ל. מה שציינת בסוף מכתבך, שגם במקום שמסיעים את החלל צריכים להקפיד שייסעו למקום קרוב שניתן להשאירו שמה ולא למקום רחוק - כפי שהרב גורן כתב בתשובתו, בפסיקה הזאת צריכים לראות כיצד ניתן ליישמה בשטח: מיהו המוסמך לקבוע להיכן נוסעים ומיהו האחראי על הנושא הזה.

ב. פינוי חללים - שאלות מעשיות

נתבקשתי על ידך לחוות דעתי בנושאים הקשורים לפינוי חללים בשבת, בנוסף למה שכבר כתבתי לך:

1. איש זק"א שמקבל הודעה על פיגוע, נראה שעליו לברר בטלפון (שזה לא יותר מאיסור דרבנן) אם יש צורך בהגעתו. סדר העדיפויות הוא: (א) אם הוא גם איש מד"א שיש בו צורך לעזרה לנפגעים, שיגיע במהירות בכל דרך. (ב) להצטרף לאמבולנס הנוסע ממילא. (ג) עם נהג נוכרי. (ד) אם אין אפשרות אחרת, מותר לו להגיע גם בכוחות עצמו, על בסיס ההנחה שהשארית חללים במקום ציבורי פוגעת במוראל הציבור, וזה גובל בפיקוח נפש הדוחה שבת במצב המלחמה בו אנו נמצאים.
2. ביחס לאיסוף חלקי גופות. אם הם נמצאים במקום ציבורי, יש לאסוף אותן עם דבר היתר. ואילו ביישוב קטן או במקום סגור ישאירו אותם עד צאת השבת. אם הדבר ניתן, כדאי שאנשי זק"א יהיו מצוידים בכריות קירור שאפשר לשים אותן על חלקי גופות שייאספו במקום אחד, וכך הם יישמרו עד צאת השבת.
3. ביחס לאיסוף דם של חללים, אין לחשוש משום 'צובע' היות וזו דרך לכלוך, על אף שמעוניינים בספיגה, אבל אין ענין בעצם הצביעה. והיות וזה לצורך - יש להקל (עי' משנ"ב סי' שכ ס"ק נח ושעה"צ ס"ק סה). כדאי להכין מבעוד מועד מגבות נייר חד-פעמיות ולהספיג בהן. גם חפצים שיש עליהם כתמי דם או רקמות ניתן לפנות על ידי טלטול דבר היתר. וכמובן, אין לעבור לשם כך איסור תורה, כמו לחפור באדמה או לגרד את הדם בעזרת שכפטל.
4. רכב שיש בו חלקי גופות, מותר לגרור אותו על ידי נוכרי. ואם אין אפשרות כזאת, יש לכסות את הרכב ולא לעבור איסורי תורה בטיפול בו.